

סודות מן החדר

שיינפלד. פחד ואשה נפגשו

לפי מה שרינה שיינפלד אומרת, הריקוד החדש שלה, "צל ותכלת, חורף 91", שהפרימירה שלו תתקיים בנווה צדק באמצע יולי, הגיע אליה או היא אליו, כתקופת המד לחמה, בחדר האטום. האור שחורר לחדר האטום הפך אצלה לצל, והיא רוקדת את עצמה מהצל.

מתוך ראייה קטנה ולא יותר מאשר התרשמותית, החדר האטום הוא מטאפורה למה שנגעה בו קודם, שגם היה חדר אטום. דווקא משהו טוב, אף כי אכזרי, הוציא את רינה שיינפלד מתוך בועה שרקדה בה לאחרונה, מתחרר אטום מסוים, למקום בו המלחמה נגד

יורם קניוק

עה כה ישירות, בלי חרר: סיוט נגע בגוף, פחד ואשה נפגשו, המוות הופיע כאפשרות ממשית, לא רק סבירה.

בריקודים האחרונים היתה תחושה שהיא עייפה, אולי מאוכזבת. האכזבה משתקת ובאה לרוב לפני הייאוש. רק ייאוש יכול היה לברוא את הריקוד החדש, לחבר אותו למיטב ריקודיה בעבר, להתגבר על האכזבה שאולי היתה התשתית של הריקוד הקודם. היא הלכה או אל חפצים, רצתה להתייפות, חששה שמהו נגמר בה, מצאה מזור בכריחה, בהעוויות, בכבדים מתעופפים, התחבאה מאחורי מסכות ושיחקה מלודרמה, תמיד חזקה, תמיד אצילית, אבל משהו היה פגום שם, משהו לא היה רינה שיינפלד, שכבר הוכיחה לא פעם שהיא פרימה רקדנית, ושפתאום נסוגה לעבר הבעות כאב מיוסרות.

"חלום יעקב" ו"זכריני" הכריחו את שיינפלד לסגת מעצמה. תמיד היתה לה דרך נסיגה לעבר מרתה גרהם, לעבר המלודרמה, כמנוסה הנותנת אפשרות לסמל דברים במלודרמטיות בלי לתת אותם, בלי לחיות אותם.

אבל משהו אכן קרה לה. אולי זאת באמת המלחמה. היא ירדה עם עצמה והרגישה איך הגוף שלה רוקד מתוך עצמו. מתוך חוסר תנועה באה תנועה. כלומר היא החלה לרקוד ריקוד מבוגר, שהוא תמיד נוגע במושג חוסר אונים, כמו שאדם עושה כשהוא רוצה לכתוב צוואה. כמעט כל יצירת אמנות חשובה היא מעין צוואה. יש בה מיסוד הפחד, ויש בה מיסוד הסיוט, והמשחק הנואש ולפעמים גרר טסקי, עם הפחד הזה.

הפחד הגדול שהיה אצלה קודם ונשכח מעט, חזר עתה, כשהצוואה היא משהו שעושים לא כדי למות אחריו, אלא כדי לומר, אני כוגרת, אני כבר יודעת ממה ארוגים החיים, המלחמה היא איום של סוף, יש לי רק את עצמי ואני

מנסה לחדור לחדר האטום, מהצד של האיום שאני מבינה אותו יותר, שאני מכירה, שאני מקבלת.

שיינפלד רוקדת נטו. ריקוד עצוב וכואב. אין אכזרים, אין שום דבר. יש לה רק את עצמה. את הריקנות שהיא משאירה כל אימת שהיא עוזבת נקודה אחת כחלל לטובת האחרת. היא רוקדת לא רק את התנועות אלא גם את החללים שמסביב ובין התנועות. ובעברית חלל וחלל נוגי עים. נופל חלל, וחלל כ-SPACE. יש בצוואה הכואבת משהו נזירי יותר, קסום באצילותו הבוגרת, יש חוכמה, יש כנות, יש עצב. לא יעוור. כך רוקדים או כותבים או מציירים כשהנעורים חלפו. כשהם נחווים מחדש דרך פריזמת התכונה, שהיא תמיד זקנה מעט.

לא שהריקוד זקן. נהפוך הוא. הצל שהוא הדיק משחק משחק עיוואים עם רינה והיא איתו. היא לא משתמשת בצל, אלא נותנת לו להיות החלק המואר שבצד האפל שלה. יש פה איום. כאילו היא מבינה את הצל כמנוסה אבודה מראש. אין לה בעצם לאן לכרות, והיא רוקדת למוסיקה העגומה והקשה של שוסטקוביץ', כאילו הריקוד שלה נשאר ברווחים שהותירה אחרי כל צעד וצעד, והמר סיקה נכנסת לא לרקע, אלא למחול עצמו. וריאציה על עצב ומוסיקה. כאב על מיתר אחד שמכפיל את עצמו. יש פה כל מה שאין במרד האדם נגד עצמו. יש פה מרד מוחלט, כפרספקטיבה נכונה, במירכאות כפולות, בענווה. הנה אני, מצפצפת על הכל, ואם אתם אהבים ריקוד, אני פה עם כל מה שונחתי מאחורי, ועם מה שאני יודעת עכשיו, אחרי כל מה שעבר עלי. אני לא רוקדת את הסכל הדידוק והעצום של מרתה גראהם, אני לא יוצאת מהבטן הצפורה שלה. אני של עצמי, מכאן ומעכשיו. היה לי סיוט, הנסתי במראה, ראיתי בת כמה אני, אני יודעת שאני יפה ותמיד, אני לא רוצה לרמות עם קישוטים, אני רוקדת את החיים של עצמי כמות שהם, אבל על הקצה של עצמי, על ביני לבין מה שאיים עלי בחדר האטום. אני רוקדת עם מה שאתם לא אהבים להוכיח: שהחיים צל עובר ואני משחקת איתו, לא מנועל או מפחד, אלא מפני שאני של הצל הזה, והוא אני במישור אחר.

יש משהו מרגש באצילות הטכנית המעולה ורבת העוצה מה של רינה שיינפלד, שיש בה עדיין את כל הכוח שיש לנוערים, אבל יש בה כבר פאטינה עמוקת סכר וסכל, והיא מנורת הכל לכדי חלום כבד, ועל ידי זה מאירה את החלום הכבד באור שנוגה ממני, הנה אני הגברת הראשונה של המחול המורדני, ולכן אני מעזה לרקוד את האין של עצמי.